

VAI TRÒ CỦA TRUYỀN THÔNG ĐẠI CHÚNG ĐỐI VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ, TƯ TƯỞNG CHO SINH VIÊN TRONG THỜI ĐẠI NGÀY NAY

Trần Trương Gia Bảo^a
Nguyễn Thị Thúy Hằng^b

^aThành phố Cần Thơ

Email: giabaocantho@gmail.com

^bTrường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn,

Đại học Quốc gia Hà Nội

Email: hangkhct@vnu.edu.vn

Ngày nhận bài: 14/9/2020

Ngày phản biện: 16/9/2020

Ngày tác giả sửa: 18/9/2020

Ngày duyệt đăng: 21/9/2020

Ngày phát hành: 30/9/2020

DOI:

<https://doi.org/10.25073/0866-773X/464>

Bài báo tập trung nghiên cứu các đặc điểm, chức năng và vai trò của truyền thông đại chúng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên. Tác giả đã thực hiện một cuộc điều tra xã hội học ngẫu nhiên đối với 300 sinh viên trường Đại học Cần Thơ từ ngày 18 đến ngày 27 tháng 4 năm 2019. Kết quả đã đem lại một cái nhìn tổng quát về tác động của truyền thông đại chúng đến sinh viên. Từ đó, rút ra một số giải pháp mang tính định hướng đối với việc phát huy vai trò của truyền thông đại chúng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên hiện nay.

Từ khóa: Truyền thông đại chúng; Công tác giáo dục chính trị, tư tưởng; Sinh viên; Đại học Cần Thơ.

1. Đặt vấn đề

Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 kéo theo sự phát triển mạnh mẽ của các loại hình truyền thông đại chúng thông qua mạng Internet. Sinh viên là đối tượng thích tìm tòi, ham học hỏi và rất nhạy cảm với cái mới. Họ dễ dàng tiếp nhận những tri thức mới, tuy nhiên, do chưa có nhiều kinh nghiệm, nên dễ bị tác động bởi những yếu tố tiêu cực trên các kênh truyền thông đại chúng. Do vậy công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên, một nhiệm vụ trọng tâm của Đảng và Nhà nước ta, đang đứng trước những thuận lợi và thách thức lớn.

2. Tổng quan nghiên cứu

Đến nay, đã có một số công trình khoa học nghiên cứu các vấn đề liên quan đến vai trò của truyền thông đối với chính trị, tiêu biểu như: Ph. Breton, S. Proulx (1996), “Bùng nổ truyền thông, sự ra đời một ý thức hệ mới”; Vũ Đình Hòe (Chủ biên, 2000) “Truyền thông đại chúng trong công tác lãnh đạo, quản lý”; Nguyễn Văn Dũng (Chủ biên, 2000, 2002), “Báo chí những điểm nhìn từ thực tiễn”; Dương Xuân Sơn, Đinh Văn Hùng, Trần Quang (2004), “Cơ sở lý luận báo chí truyền thông”; Lê Thanh Bình (2008), “Truyền thông đại chúng và phát triển xã hội”; Lưu Văn An (2008), “Vai trò của truyền thông đại chúng trong đời sống chính trị các nước phương Tây”; Tạ Ngọc Tấn (2011), “Truyền thông đại chúng”; Nguyễn Văn Dũng (2011), “Báo chí và dư luận xã hội”; Nguyễn Văn Dũng (2013),

“Cơ sở lý luận báo chí”... Các công trình đã nêu lên những vấn đề cơ bản về cơ sở lý luận báo chí truyền thông, trong đó có đề cập đến mối quan hệ truyền thông và chính trị, tuy nhiên cũng chưa tập trung thảo luận và phân tích một cách kỹ lưỡng về mối quan hệ này.

Về vai trò của truyền thông đối với công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên, đã có một số sách, luận án tiến sĩ và luận văn thạc sĩ bước đầu đề cập. Tiêu biểu như công trình: Phan Thị Phương Anh và Lê Thanh Sơn (2011), “Vai trò của Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Trường Đại học Cần Thơ trong việc giáo dục chính trị, tư tưởng trong sinh viên hiện nay”, Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ; Nguyễn Văn Kiên (2014), “Công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên tại thành phố Hồ Chí Minh hiện nay”, Luận văn tốt nghiệp thạc sỹ Chính trị học Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học quốc gia Hà Nội; Phan Thị Phương Anh (2015), “Tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên – thực trạng và giải pháp”, Đề tài khoa học và công nghệ cấp trường Đại học Cần Thơ; Đỗ Minh Tuấn (2016), “Giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên”, Tạp chí Giáo dục Thủ đô; Phan Thị Phương Anh và Trần Thị Như Tuyền (2017), “Thực trạng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên hiện nay và một số giải pháp mang tính định hướng”, Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ; Nguyễn Thị Anh (2018), “Giáo

dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên trường Đại học Cần Thơ trong giai đoạn hiện nay”, Luận văn tốt nghiệp thạc sỹ Chính trị học Trường Đại học Vinh.

Các công trình trên đã góp phần làm sáng tỏ những ảnh hưởng, tác động và vai trò của truyền thông trong đời sống chính trị. Đồng thời cũng chỉ ra tầm quan trọng, thời cơ và thách thức của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên trong tình hình mới. Tuy nhiên, chưa có công trình nào phân tích cụ thể vai trò của truyền thông trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên. Vì vậy, việc nghiên cứu “Vai trò của truyền thông đối với công tác giáo dục tư tưởng chính trị cho sinh viên” sẽ bổ sung cơ sở lý luận cho công tác lý luận của Đảng và công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên, từ đó cung cấp cơ sở khoa học trong việc hoạch định chính sách đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước.

3. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng một số phương pháp cơ bản như: kế thừa và phân tích tài liệu sơ cấp, thứ cấp. Ngoài ra, tác giả đã làm một cuộc điều tra xã hội học ngẫu nhiên đối với 300 sinh viên trường Đại học Cần Thơ trong khoảng thời gian từ 18/4/2019 đến 27/4/2019, qua đó cung cấp thêm những luận cứ khoa học có giá trị thực tiễn, khách quan cho việc nghiên cứu.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Vai trò của truyền thông đại chúng đối với công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên

Khái niệm công tác giáo dục chính trị, tư tưởng được hiểu: “là quá trình tác động vào nhận thức của khách thể những vấn đề cơ bản về chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước, thông qua một hệ thống các biện pháp, nhằm từng bước xây dựng thế giới quan và phương pháp luận khoa học đúng đắn, nâng cao bản lĩnh chính trị, thực hiện thắng lợi mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội”. “Xác định khái niệm giáo dục chính trị tư tưởng” (Anh & Tuyển, 2016, tr.133). Như vậy, một trong những nhiệm vụ quan trọng của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên là tác động vào nhận thức và tư tưởng của sinh viên ở một số vấn đề sau:

Một là, nhận thức đúng đắn và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh vào cuộc sống.

Hai là, hiểu đúng và chấp hành những quan điểm, chủ trương của Đảng; chấp hành nghiêm túc những chính sách và pháp luật của Nhà nước.

Ba là, bảo tồn và phát huy các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Bốn là, tiếp thu có chọn lọc tinh hoa trong tư tưởng văn hóa của nhân loại.

Năm là, hình thành một thế giới quan khoa học, nhân sinh quan cách mạng, phương pháp tư duy biện chứng và hành động khoa học.

Sáu là, góp phần hình thành đạo đức lối sống lành mạnh và phát huy tính tích cực chủ động của sinh viên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thuật ngữ *truyền thông* có nguồn gốc từ tiếng Latin *Commune* nghĩa là *Chung* hay *Cộng đồng*. Nội hàm của nó là nội dung, cách thức, con đường, phương tiện để đạt tới sự hiểu biết lẫn nhau giữa những cá nhân với những cá nhân, cá nhân với cộng đồng xã hội. Tác giả Nguyễn Văn Dũng cho rằng: “Truyền thông là quá trình liên tục trao đổi thông tin, tư tưởng, tình cảm... chia sẻ kỹ năng và kinh nghiệm giữa hai hoặc nhiều người với nhau để gia tăng hiểu biết lẫn nhau và hiểu biết về môi trường xung quanh, nhằm thay đổi nhận thức, tiến tới điều chỉnh hành vi và thái độ phù hợp với nhu cầu phát triển của cá nhân, các nhóm hoặc cộng đồng xã hội nói chung, bảo đảm sự phát triển bền vững” (Dũng, 2018, tr.20). Ở định nghĩa này, cần lưu ý đến những khía cạnh: Truyền thông là một quá trình lâu dài và liên tục, do đó, đòi hỏi phải có thời gian để chủ thể và khách thể có thể tiếp nhận và trao đổi thông tin. Mục đích cuối cùng của truyền thông là đem lại sự thay đổi trong nhận thức và hành vi. Qua đó, chúng ta có thể rút ra một số đặc tính của truyền thông như: (1) tính phong phú, đa dạng nhiều chiều; (2) tính tương tác; (3) tính mục đích; (4) tính thời sự; (5) tính đa phương tiện; (6) tính định kỳ, đều đặn; (7) tính phổ cập; (8) tính công khai nhất quán.

Hiện nay, dưới sự hỗ trợ mạnh mẽ của công nghệ hiện đại, truyền thông đã xuất hiện thêm một dạng thức mới đó là truyền thông đại chúng. Các phương tiện truyền thông đại chúng (hay các phương tiện thông tin đại chúng) được sử dụng để truyền đạt thông tin một cách rộng rãi, tức là có khả năng đưa thông tin tới đối tượng đại chúng mục tiêu. Các loại hình truyền thông đại chúng hiện nay gồm có: báo in, sách, điện ảnh, phát thanh, truyền hình, quảng cáo, Internet, băng đĩa hình ảnh và âm thanh. Trong đó các loại hình truyền thông đại chúng hiện đại thông qua Internet gồm có báo điện tử và mạng xã hội (Facebook, Zalo, Instagram, Youtube...) có ảnh hưởng và độ lan tỏa rất lớn đối với người dân, đặc biệt là giới trẻ và sinh viên.

Thông qua phân tích khái niệm truyền thông và tiếp cận khái niệm truyền thông đại chúng, chúng ta có thể rút ra một số chức năng của truyền thông nói chung và truyền thông đại chúng nói riêng: (1) Chức năng thông tin; (2) Chức năng tư tưởng chính trị và định hướng dư luận xã hội; (3) Chức năng giám sát, quản lý và phản biện xã hội; (4) Chức năng văn hóa, giáo dục và giải trí; (5) Chức năng kinh tế và dịch vụ.

Khi tiến hành phân tích cụ thể những đặc điểm và chức năng của truyền thông đại chúng, kết hợp với thao tác đối chiếu, so sánh với những nhiệm vụ cơ bản của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, chúng ta có thể xác định được vai trò của truyền thông đại chúng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên như sau:

Truyền thông đại chúng cung cấp cho sinh viên những thông tin về tình hình trong nước và thế giới nhanh chóng và đầy đủ

Vai trò thông tin của truyền thông đại chúng giúp sinh viên có cái nhìn khách quan, đa chiều, qua đó có cơ hội làm giàu tri thức của bản thân. Bên cạnh đó, sinh viên cũng có thể bị ảnh hưởng từ các hiện tượng tiêu cực từ xã hội. Chính vì thế sinh viên cần tìm cho bản thân các nguồn cung cấp thông tin tin cậy như những trang tin điện tử có xuất bản từ báo in, các trang tin điện tử đã được kiểm duyệt thông tin.

Truyền thông đại chúng là công cụ hiệu quả để tuyên truyền các quan điểm, chính sách của Đảng, Nhà nước cho sinh viên

Công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục những quan điểm, chính sách của Đảng, Nhà nước luôn có vị trí và vai trò vô cùng quan trọng trong quá trình xây dựng đất nước. Sinh viên là lực lượng trí thức trẻ, do đó, công tác này càng phải được coi trọng trong quá trình đào tạo, bồi dưỡng và phát triển cho họ.

Để đạt hiệu quả cao, công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục những quan điểm, chính sách của Đảng, Nhà nước cho sinh viên cần có phương thức mới – phương thức này phải có tác động nhanh, sức lan tỏa rộng và đáp ứng thị hiếu của đối tượng có trình độ, năng động, sáng tạo. Truyền thông đại chúng với những công cụ, phương tiện hiện đại có thể tuyên truyền quan điểm, chính sách của Đảng và Nhà nước đến sinh viên một cách nhanh chóng khiến hiệu quả tuyên truyền được nâng cao.

Truyền thông đại chúng giúp sinh viên gìn giữ và quảng bá các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc

Ứng dụng các phương thức hiện đại của truyền thông đại chúng để bảo tồn và giới thiệu các giá trị truyền thống của dân tộc sẽ giúp sinh viên tiếp cận và thụ hưởng. Qua đó, có thể quảng bá với bạn bè quốc tế về nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc của Việt Nam. Ví dụ như một số báo tàng đã ứng dụng các phần mềm thuyết minh tự động bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau vào phục vụ khách tham quan. Ngoài ra, nội dung thuyết minh được thể hiện dưới hình thức hình ảnh động 3D, 4D. Bên cạnh đó, công cụ số hóa dữ liệu đầu vào đã giúp bảo tồn những giá trị truyền thống của dân tộc như các loại

hình nghệ thuật trình diễn và những sản phẩm văn hóa phi vật thể khác.

Những sản phẩm hiện đại của truyền thông đại chúng không chỉ làm thay đổi căn bản phương pháp bảo tồn, lưu giữ mà còn là phương tiện tuyên truyền, nâng cao vị thế của các giá trị truyền thống; đáp ứng được nhu cầu hưởng thụ đời sống văn hóa bám sát thị hiếu của sinh viên.

Truyền thông đại chúng giúp sinh viên chống lại các quan điểm đối lập và định hướng dư luận xã hội

Việt Nam là một trong những quốc gia có tốc độ ứng dụng và phát triển Internet nhanh nhất ở khu vực châu Á – Thái Bình Dương. Điều này đã đặt ra những nguy cơ, tiềm ẩn những yếu tố đe dọa đến an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội. Các thế lực thù địch trong và ngoài nước luôn tìm cách chống phá cách mạng Việt Nam với những hình thức ngày càng đa dạng, tinh vi hơn. Chúng lợi dụng triệt để sức mạnh của truyền thông nhằm tung ra những nắm độc thông tin để dụ dỗ, lôi kéo và kích động sinh viên. Việc “xuất hiện hàng nghìn trang thông tin điện tử, blog, trang mạng xã hội, đặc biệt là trên Facebook, Youtube thường được các thế lực thù địch tận dụng đăng tải các ấn phẩm đòi truy, bạo lực, trái với thuần phong mỹ tục của dân tộc. Hoạt động tình báo mạng, tội phạm mạng ngày càng tinh vi, xảo quyệt, gây hậu quả ngày càng nghiêm trọng” (Quang, 2016).

Với các chức năng và ưu thế của mình, truyền thông đại chúng có thể góp phần thực hiện tốt chức năng chống lại các quan điểm đối lập bằng những việc làm cụ thể như: Tham gia quảng bá sự kiện, hiện tượng để đông đảo tầng lớp xã hội được biết và bày tỏ thái độ; Cung cấp thông tin đa dạng, nhiều chiều, sâu sắc giúp quá trình đánh giá của công chúng đối với sự kiện, hiện tượng khách quan hơn; Tham gia vào quá trình hình thành quan điểm, cách đánh giá đối với sự kiện, hiện tượng thông qua quá trình bình luận; Phân tích, làm sáng tỏ mối liên hệ của sự kiện, hiện tượng với lợi ích của cộng đồng, quốc gia hay nhóm xã hội. Những việc làm cụ thể trên sẽ góp phần tạo nên ở sinh viên cách đánh giá khách quan, dân chủ, tạo nên tính tự giác cho quá trình tiếp nhận thông tin và hình thành dư luận xã hội tích cực.

Truyền thông đại chúng giúp sinh viên bồi dưỡng và nâng cao ý chí cách mạng

Trong tình hình mới, công tác bồi dưỡng và nâng cao ý chí cách mạng cho thế hệ trẻ, trong đó có sinh viên cần thay đổi cho phù hợp với xu hướng hiện đại, bằng nhiều hình thức phong phú và đa dạng theo hướng mà sinh viên quan tâm. “giáo dục chính trị cho thế hệ trẻ bằng nhiều hình thức phong phú, đa dạng” (Ban Bí thư Trung ương

Đảng, 2015). Để làm tốt điều đó, cần phát huy vai trò của các công cụ hỗ trợ của công nghệ thông tin và truyền thông đại chúng trong công tác bồi dưỡng và nâng cao ý chí cách mạng. Phát huy ưu thế của Internet và mạng xã hội để tuyên truyền sâu rộng hơn nữa tính chất cách mạng, khoa học, tiên bộ của chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh và sự cần thiết phải rèn luyện ý chí cách mạng trong sinh viên. Từ đó, giúp sinh viên hình thành bản lĩnh chính trị, phấn đấu tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng, hoàn thiện nhân cách, nỗ lực học tập, trau dồi tri thức khoa học, chuyên môn, nghiệp vụ xứng đáng là lực lượng kế cận.

4.2. Tác động của truyền thông đại chúng đối với sinh viên hiện nay

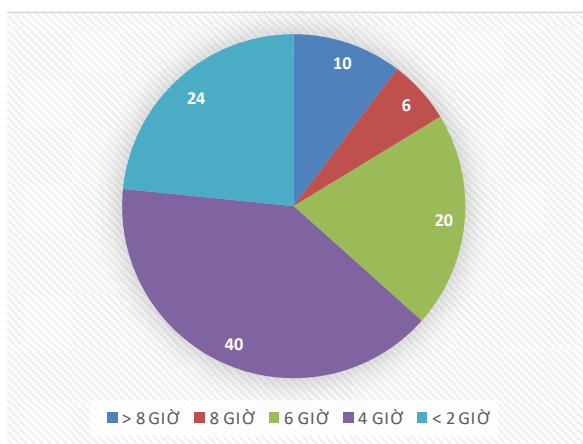
Sinh viên là một thành phần xã hội đặc thù, bởi lực lượng này sẽ là tương lai của đất nước, là những người có vị trí chuyên tiếp chuẩn bị cho một đội ngũ trí thức có trình độ cao trong xã hội. Tuy nhiên, hiện nay sinh viên Việt Nam đang phải đối mặt với sự cạnh tranh gay gắt của kinh tế thị trường khu vực và toàn cầu, mà thực chất là cạnh tranh về tài năng, trí tuệ, con người, nên kinh tế tri thức. Nhận thức được tầm quan trọng của thành phần trí thức trẻ, Đảng ta luôn có những chính sách nhằm phát triển toàn diện sinh viên: “Nâng cao nhận thức chính trị, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho thanh niên, nhất là học sinh, sinh viên... Có chính sách mang tính đột phá trong đào tạo nguồn nhân lực trẻ chất lượng cao đáp ứng quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước gắn liền với giải quyết việc làm, tăng thu nhập, hưởng thụ văn hóa, vui chơi, giải trí của thanh niên” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2008, tr.44).

Sinh viên rất quan tâm đến những chuyển biến về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội trong nước và thế giới. Có tới 99% sinh viên thể hiện sự quan tâm, rất quan tâm đến những thông tin nóng về tình hình chính trị - kinh tế - văn hoá - xã hội. Điều này cho thấy nhận thức, tư tưởng chính trị của sinh viên đa số là ổn định và còn thể hiện nhu cầu tiếp cận thông tin chính thống của sinh viên rất cao.

Mạng xã hội đã trở nên phổ biến và gắn gũi với mọi người, nhất là đối với giới trẻ và sinh viên. Hầu hết sinh viên ngày nay đều tham gia vào các trang mạng xã hội như Facebook, Zalo, Instagram... và thường xuyên theo dõi các kênh giải trí thông qua Youtube. Đặc biệt, mỗi sinh viên có thể có đến 2, 3 hoặc nhiều hơn một tài khoản mạng xã hội. Thông qua khảo sát, có 10,3% sinh viên dành 8 giờ trong 1 ngày để sử dụng các dịch vụ Internet và truy cập, tham gia vào các mạng xã hội; có 26,3% sinh viên dành từ 6 đến 8 giờ và có 40% sinh viên dành 4 giờ. Về địa điểm và thời điểm, sinh viên thường xuyên sử dụng các dịch vụ Internet và truy cập, tham gia

vào các mạng xã hội, có 11,3% sinh viên thường xuyên truy cập Internet và mạng xã hội bất cứ nơi nào, lúc nào; có 8,3% sinh viên truy cập và tham gia vào lúc hội họp, lúc tham gia phong trào và đặc biệt là có 13,7% sinh viên truy cập và tham gia ngay lúc đang học trên lớp, giảng đường. Số liệu này càng minh chứng truyền thông đại chúng, mạng xã hội đã trở thành một thói quen hằng ngày, thậm chí có sinh viên đã trở nên nghiện Internet và mạng xã hội. Qua đó, có thể nhận thấy truyền thông đại chúng có ảnh hưởng rất lớn đối với sinh viên hiện nay, đặc biệt là nhận thức, tư tưởng chính trị có thể dễ dàng bị tác động bởi những thông tin không chính thống, lan truyền với tốc độ nhanh trên Internet và mạng xã hội.

Đơn vị tính: phần trăm (%)

Biểu đồ 1: Thời gian trong ngày của sinh viên sử dụng Internet và mạng xã hội.

Nguồn: Điều tra xã hội học đối với sinh viên trường Đại học Cần Thơ năm 2019.

Bên cạnh những mặt đạt được, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên hiện nay còn một số mặt hạn chế. Đánh giá của sinh viên về việc Nhà trường đã tận dụng các phương tiện truyền thông đại chúng và mạng xã hội trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên, có 42,7% sinh viên đánh giá là tận dụng chưa tốt, không tốt và thậm chí là không tận dụng. Số liệu trên minh chứng sự thật rằng, chúng ta chưa phát huy hết được vai trò của truyền thông đối với công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, trong khi truyền thông đại chúng nói chung và mạng xã hội nói riêng có sức hấp dẫn lớn đối với sinh viên hiện nay.

Do đó, chúng ta cần phát huy triệt để vai trò của truyền thông đại chúng đối với công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên. Bên cạnh đó, cần phải có những giải pháp toàn diện để ngăn chặn những tiêu cực của truyền thông đại chúng đối với tư tưởng chính trị của sinh viên ngày nay.

5. Thảo luận

Dưới tác động mạnh mẽ của truyền thông đại chúng đối với sinh viên ngày nay, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên phải được coi là nhiệm vụ trọng tâm, mang ý nghĩa quyết định trong việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, phục vụ công cuộc xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc. Do đó, cần phát huy vai trò của truyền thông đại chúng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên trong thời gian tới. Để làm tốt công tác này, cần thực hiện đồng bộ một số giải pháp mang tính định hướng như sau:

Nhà trường cần xây dựng, hoàn thiện các chính sách và đầu tư tương xứng cho việc phát huy vai trò của truyền thông đại chúng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên

Lãnh đạo các trường phải luôn nhận thức đúng đắn về vai trò và tầm quan trọng của truyền thông đại chúng đối với công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên, đề từ đó xây dựng những quy định cụ thể và đầu tư cơ sở vật chất, kỹ thuật hiện đại và khai thác, phát huy tốt vai trò của truyền thông đại chúng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên.

Nhà trường cần tăng cường đào tạo, bồi dưỡng cán bộ - giảng viên làm công tác truyền thông theo hướng lồng ghép những định hướng về giáo dục chính trị, tư tưởng vào công tác truyền thông. Cần phát huy hơn nữa hiệu quả của những kênh thông tin nắm bắt dư luận xã hội, tình hình chính trị, tư tưởng trong sinh viên; kịp thời định hướng và xử lý khi có các vấn đề mới phát sinh. Ngoài ra, cần đa dạng hóa hình thức giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên, nhất là đối với việc giảng dạy các môn lý luận chính trị.

Đảng ủy – Ban giám hiệu nhà trường cần phối hợp đồng bộ cả hệ thống chính trị và các đơn vị chuyên trách trong trường đối với việc phát huy vai trò của truyền thông đại chúng trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên một cách hiệu quả, thống nhất, tránh chồng chéo, rập khuôn, máy móc. Ngoài ra, nhà trường cần có kế hoạch kiểm tra, giám sát định kỳ và chính sách khen thưởng, kỷ luật kịp thời để khuyến khích, động viên các tập thể và cá nhân có thành tích xuất sắc.

Phát huy tinh năng động, sáng tạo và đồng đẳng của Đoàn Thanh niên – Hội Sinh viên trong việc phát huy vai trò của truyền thông đại chúng đối với công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên

Đoàn Thanh niên – Hội Sinh viên tiếp tục thực hiện những phong trào thiết thực mang tính giáo dục chính trị, tư tưởng trong sinh viên kết hợp với công tác tuyên truyền ý nghĩa và hình ảnh của các phong trào đó thông qua mạng xã hội. Thông qua

các thói quen sử dụng mạng xã hội và Internet kết hợp với các mối quan hệ cá nhân và tập thể kịp thời tiếp cận, nắm bắt những chuyển biến trong nhận thức của sinh viên, qua đó tìm hướng giải quyết theo hướng chia sẻ và thuyết phục. Bên cạnh đó, cần tổ chức các phong trào giáo dục chính trị, tư tưởng mới mang tính đồng đẳng và thu hút được sinh viên tham gia, như việc thành lập các Câu lạc bộ Lý luận trẻ (Ban Chấp hành Trung ương Đoàn, 2019), để sinh viên có diễn đàn trao đổi và làm rõ những thông tin mới phát sinh về các vấn đề kinh tế - chính trị - văn hóa – xã hội trong nước và quốc tế.

Chủ trọng cập nhật và đổi mới phương pháp giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên theo xu thế phát triển của truyền thông đại chúng hiện đại

Đối với giảng viên các môn lý luận chính trị, đầu tiên cần phân đầu nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống; tiếp theo cần nâng cao trình độ chuyên môn, tin học, ngoại ngữ. Ngoài ra giảng viên cần nâng cao năng lực sư phạm và cập nhật phương pháp giảng dạy mới theo hướng lấy người học làm trung tâm. Cuối cùng là cần đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả học tập các môn lý luận chính trị dựa trên ứng dụng các công cụ từ Internet và mạng xã hội.

Đối với các bộ phận khác tham gia vào công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên, cần kết hợp giáo dục lý luận – thông qua thực tiễn là nêu lên tầm gương điển hình trên mạng xã hội cho sinh viên dễ tiếp cận và học hỏi; cần cập nhật thông tin thường xuyên trên các phương tiện truyền thông đại chúng. Bên cạnh đó, cần gắn giáo dục với tự giáo dục, tuyên truyền có trọng tâm, trọng điểm tránh làm sinh viên bị bội thực thông tin.

Phát huy vai trò tự chủ, tự giáo dục của sinh viên trong việc tiếp nhận thông tin từ các phương tiện truyền thông đại chúng

Sinh viên ngày nay, ngoài việc chủ động lĩnh hội tri thức, trau dồi kỹ năng và rèn luyện thái độ đối với chuyên môn cụ thể, trước hết phải chú trọng công tác học tập, nghiên cứu lý luận chính trị; tích cực tham gia các hoạt động ngoại khóa; giao lưu trong nước và quốc tế để từ đó rèn luyện lập trường tư tưởng chính trị đúng đắn. Bên cạnh đó, cần trau dồi kỹ năng chọn lọc và tiếp nhận thông tin đa chiều từ Internet và mạng xã hội; tránh lệ thuộc công nghệ quá nhiều. Đặc biệt, sinh viên cần biết nhận diện và kiên quyết đấu tranh chống lại các âm mưu, tư tưởng phản động, những hành vi đi ngược với chuẩn mực đạo đức xã hội và các giá trị truyền thống quý báu của dân tộc đang lan truyền rộng rãi và thường xuyên trên không gian mạng.

6. Kết luận

Truyền thông đại chúng ngày càng chứng minh

vai trò và sức ảnh hưởng to lớn đối với sinh viên trong xu thế cách mạng công nghiệp 4.0. Phải nắm chắc những xu thế mà sinh viên đang bị ảnh hưởng, để từ đó sẽ có những phương pháp mới trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên nhằm mang lại hiệu quả tốt nhất. Ngoài ra, chúng ta cần ứng dụng triệt để những công cụ của truyền thông đại chúng hiện đại trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho sinh viên để đáp ứng nhu cầu ngày

càng cao và thu hút được sinh viên vào những công tác xưa nay mang tính lỗi mòn. Góp phần giáo dục đào tạo nên nguồn nhân lực chất lượng cao, vững vàng cả về chuyên môn lẫn lập trường tư tưởng chính trị, góp sức mình xây dựng đất nước, thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và nâng tầm Việt Nam trên tiến trình hội nhập quốc tế.

Tài liệu tham khảo

- Anh, P. T. P., & Tuyền, T. T. N. (2016). Xác định khái niệm giáo dục chính trị tư tưởng. *Tạp chí Khoa học trường Đại học Cần Thơ*, 46d, 130–134.
- Ban Bí thư Trung ương Đảng. *Chỉ thị số 42-CT/TW, ngày 24/3/2015 về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ, giai đoạn 2015 - 2030.”*, (2015).
- Ban Chấp hành Trung ương Đoàn. *Hướng dẫn số 29-HD/TWĐTN-BTG, ngày 01/4/2019 về việc “tổ chức và thành lập Câu lạc bộ Lý luận trẻ giai đoạn 2019 – 2022.”*, (2019).

- Đảng Cộng sản Việt Nam. (2008). *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban chấp hành Trung ương khóa X*. Hà Nội: Nxb. Chính trị quốc gia.
- Dũng, N. V. (2018). *Cơ sở lý luận báo chí*. Hà Nội: Nxb. Thông tin và Truyền thông.
- Quang, T. Đ. (2016). *Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư - Thời cơ phát triển và thách thức an ninh phi truyền thống*. Bài phát biểu tại Đại học Quốc gia thành phố Hồ Chí Minh năm 2016.
- Son, D. X. (2012). *Giáo trình lý luận báo chí truyền thông*. Hà Nội: Nxb. Giáo dục Việt Nam.

THE ROLES OF MASS MEDIA TO THE WORK OF IDEO-POLITICAL EDUCATION FOR STUDENTS NOWADAYS

Tran Trung Gia Bao^a
 Nguyen Thi Thuy Hang^b

^a Can Tho City

Email: giabaocantho@gmail.com

^b University of Social Sciences and Humanities,
 Vietnam National University - Hanoi

Email: hangkht@vnu.edu.vn

Received: 14/9/2020

Reviewed: 16/9/2020

Revised: 18/9/2020

Accepted: 21/9/2020

Released: 30/9/2020

DOI:

<https://doi.org/10.25073/0866-773X/464>

Abstract

The paper focuses on researching the characteristics, functions and roles of the mass media in political and ideological education for students. The author conducted a random sociological survey with 300 students of Can Tho University from april 18th to 27th, 2019. The results provided an overview of the mass media impact on students. From that, to draw a number of oriented solutions for promoting the role of the mass media in political and ideological education for students today.

Keywords:

Mass media; Ideo-political education; Student; Can Tho University.